

Таким чином, значна конкуренція на міжнародному круїзному ринку обмежує можливість участі вітчизняних компаній-судновласників у розподілі прибутків і спонукає їх до розробки програм покриття локальних сегментів. Одними з таких програм мають стати маркетингові програми покриття послугами судновласників локальних сегментів.

Драпайло Ю. З.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри господарського права і процесу*

ЩОДО ПОНЯТТЯ МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ (ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

В українському законодавстві безпосереднє визначення морегосподарського комплексу (далі – МК) відсутнє, разом з тим деякі інші визначення й положення можуть допомогти проникнути в сутність МК.

Так, у Морській доктрині України на період до 2035 року, що затверджена Постановою КМУ України від 7 жовтня 2009 р. № 1307, застосовується термін – морська господарська (морегосподарська) діяльність, яка визначається як «процес отримання вигоди від використання ресурсів Азовського і Чорного морів, Керченської протоки та інших районів Світового океану для задоволення потреб людини і суспільства та розширеного відтворення природно-ресурсного потенціалу Світового океану» (Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 1307 від 7 жовтня 2009 р. // Офіційний вісник України. – 2009. – № 46. – Ст. 3216).

Наказом Міністерства Транспорту України від 17.03.2003 № 209 затверджена програма «Основні напрямки розвитку підприємств морегосподарчого комплексу Дунайського регіону до 2005 р.». У зазначеній програмі відсутнє визначення морегосподарського комплексу, однак наявні положення, що позначають елементи морегосподарчого комплексу Дунайського регіону, до яких програма відносить: 1) флот (річковий, морський та «ріка-море») Українського Дунайського пароплавства; 2) морські порти Ізмаїл, Рені, Усть-Дунайськ; 3) суднобудівельно-судноремонтні заводи Ізмаїлу та Кілії; 4) Державне підприємство «Устьдунайськводшлях» (Про затвердження Програми розвитку підприємств морегосподарчого комплексу Дунайського регіону до 2005 р.: Наказ Міністерства транспорту України № 209 від 17 березня 2003 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rise.odessa.ua/texts/mt209_03.php3).

Вважається, що термін «господарський комплекс» фактично є синонімом терміну «економіка», «національний господарський комплекс» – синонімом терміну «національна економіка», «галузь господарського комплексу» – синонімом термінів «галузь національної економіки», «галузь народного господарства».

В законодавстві застосовуються також терміни «морська галузь», «галузь торговельного мореплавства», «галузь морського транспорту», «галузь морського та річкового транспорту» (див. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2015 року, що затверджена Розпорядженням КМУ № 1051-р від 16 липня 2008 р).

Морегосподарський комплекс можна розглядати як поняття, що є тотожним поняттю морська галузь, й таким що охоплює такі поняття, як наприклад, «галузь торговельного мореплавства», «галузь морського транспорту», «галузь морського та річкового транспорту». Наприклад, морегосподарський комплекс не охоплюється лише торговельним мореплавством, оскільки до складу МК входять, також, наприклад, суднобудівна та судноремонтна промисловість, галузь рибного господарства.

Функціонування МК забезпечується діяльністю підприємств, що його складають. Як зазначалось вище у Морській доктрині України на період до 2035 року морегосподарська діяльність розуміється як «процес отримання вигоди від використання ресурсів...Світового океану...». Зазначене визначення, яке повністю не розкриває сутність морегосподарської діяльності, містить одну з важливих ознак діяльності у сфері МК – використання моря як ресурсу, яке використовується власне як джерело певних ресурсів (наприклад, рибних ресурсів, нафти, корисних копалин), так і як транспортних шляхів, що використовується для різноманітних перевезень.

В той же час, предметом діяльності підприємств, що відносяться до МК, є не лише діяльність, що безпосередньо стосується використання моря (у зазначених двох аспектах), однак й діяльність, що забезпечує функціонування МК та розвиток цієї галузі: наприклад, суднобудівна, судноремонтна діяльність, науково-дослідна діяльність.

Серед основних напрямів діяльності у сфері МК можна виокремити:

- 1) господарська діяльність у морських портах;
- 2) діяльність щодо здійснення перевезень морським транспортом пасажирів та вантажів;
- 3) суднобудівельна та судноремонтна діяльність;
- 4) рибне господарство (рибна промисловість) (що включає й функціонування морських рибних портів та морського транспорту рибного господарства);
- 5) допоміжна діяльність у сфері МК (діяльність наукових, освітніх установ, закладів охорони здоров'я, проектно-конструкторських організацій, підприємств зв'язку, промислових, торговельних, будівельних і постачальницьких підприємств, що забезпечують функціонування галузі МК).

Вбачається, що виокремлення зазначених напрямів у сфері МК може бути корисним при розробці Морської доктрини України або внесення змін до діючої, а також цінним з наукової точки зору, що дозволить спрямовувати наукові дослідження щодо окремих напрямів МК.